

DSRiN-II.0520.2.2024

Warszawa, 31 października 2024 r.

Pani

Monika Rosa

Przewodnicząca Komisji

do Spraw Dzieci i Młodzieży

Szanowna Pani Przewodnicząco,

w nawiązaniu do pisma z dnia 15 października 2024 r. informującego o planowanym posiedzeniu Komisji na temat ochrony dzieci w obliczu sporów rodzicielskich (przymusowe odbiory, kara za brak realizacji kontaktów), uprzejmie przedstawiam informację pozostającą we właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości.

Na wstępie należy wskazać, że sędziowie rodinni w swojej praktyce orzeczniczej na co dzień spotykają się z silnie skonfliktowanymi rodzinami, walczącymi o dziecko bardzo często z pominięciem troski o jego dobro. Problematyka dotycząca spraw rodzinnych, w tym kontaktu dziecka z rodzicem oraz odebrania dziecka, wymaga niewątpliwie oprócz wiedzy prawniczej i wysokich kwalifikacji zawodowych sędziego również wiedzy ogólnej, np. psychologicznej, socjologicznej, jak również uwrażliwienia na potrzeby dziecka.

Art 113 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm. – dalej zwanej „k.r.o.” statuuje instytucję kontaktów jako wzajemne prawo, ale i obowiązek, rodziców i dziecka. Stosownie do art. 113 § 1 k.r.o. niezależnie od władzy rodzicielskiej rodzice oraz ich dziecko mają prawo i obowiązek utrzymywania ze sobą kontaktów. Ustawodawca w przepisach art. 113¹–113⁶ k.r.o. uszczegóławia sposób kontaktów z dzieckiem, określa zakres i zasady tych kontaktów, wskazuje podmioty do nich uprawnione i zobowiązane. Prawo do utrzymywania kontaktów z dzieckiem jest prawem osobistym rodziców, które jedynie w wyjątkowych przypadkach może podlegać ograniczeniu lub też wyłączeniu.

Zgodnie z art. 113¹ § 1 k.r.o. jeżeli dziecko przebywa stale u jednego z rodziców, sposób utrzymywania kontaktów z dzieckiem przez drugiego z nich rodzice określają wspólnie, kierując się dobrem dziecka i biorąc pod uwagę jego rozsądne życzenia, a w braku porozumienia rozstrzyga sąd opiekuńczy. Przepis ten stosuje się odpowiednio, jeżeli dziecko nie przebywa u żadnego z rodziców, a pieczę nad nim sprawuje opiekun lub gdy zostało umieszczone w pieczy zastępczej (art. 113¹ § 2 k.r.o.).

Z powyższej normy wynika, że przy określeniu sposobu kontaktów, zarówno rodzice, jak i sąd, powinni kierować się dobrem dziecka i brać pod uwagę jego rozsądne życzenia. Kryteria te korespondują z zasadami ogólnymi prawa rodzinnego dotyczącymi władzy rodzicielskiej i statusu dziecka.

Drugim istotnym kryterium, przewidzianym przepisami k.r.o., dla kształtowania kontaktów rodziców z dzieckiem, jest wola dziecka. Wymóg ten wpisuje się w art. 72 ust. 3 Konstytucji RP, który nakazuje osobom odpowiedzialnym za dziecko wysłuchanie go przy ustalaniu jego praw.

Zgodnie z art. 576 § 2 k.p.c. sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka wysłuchuje je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych. Do wysłuchania stosuje się odpowiednio przepisy art. 216¹ § 3 i 4 k.p.c. oraz art. 216² k.p.c.

Ustawa o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw z dnia 28 lipca 2023 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606) wzmocniła ochronę małoletnich w procedurach sądowych. Wysłuchanie jest czynnością mającą na celu ustalenie stanowiska, woli, życzeń małoletniego, na potrzeby rozstrzygnięcia, co uzasadnia stosowanie do niego określonych kodeksowo reguł, ale także dlatego, że niezbędnym jest zapewnienie małoletniemu właściwych warunków, minimalizujących jego stres wynikający z sytuacji rodzinnej. Nowelizacją wprowadzono zasadę, iż wysłuchanie małoletniego ma miejsce tylko wówczas, gdy wyrazi on na to zgodę. Jest to pierwszy element, który daje wyraz respektowaniu podmiotowości małoletniego w postępowaniu cywilnym.

Dodatkowo, analogicznie do postępowania karnego, wysłuchanie dziecka może nastąpić tylko raz w toku postępowania, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, które wymagają ponownego wysłuchania, przy czym to ponowne wysłuchanie dziecka

przeprowadza ten sam sąd, chyba, że jest to niemożliwe lub stoi temu na przeszkodzie dobro dziecka.

Jak zaznaczono wyżej, wysłuchanie małoletniego w postępowaniu cywilnym nie jest czynnością procesową zmierzającą do uzyskania materiału dowodowego w sprawie a zmierzającą do ustalenia zdania/opinii dziecka w sprawie, która go dotyczy. Z tego względu powinno mieć ono formę rozmowy z małoletnim, przeprowadzonej w odpowiednich warunkach. Z perspektywy psychologicznej w wysłuchaniu nie powinny uczestniczyć inne osoby poza sędzią, a w żadnym wypadku rodzice małoletniego lub osoby reprezentujące rodziców. Obecność ich może wpływać na małoletniego krępująco, wiązać się z wewnętrznym przymusem zadowolenia osoby lub osób bliskich, konfliktem lojalnościowym. Tylko w wyjątkowych przypadkach wskazany jest udział psychologa w wysłuchaniu. Z uwagi na charakter czynności, nie ma możliwości rejestracji (nagrywania) wysłuchania. Wysłuchanie powinno być realizowane poza salą rozpraw. Miejsce powinno zapewniać dziecku poczucie bezpieczeństwa, swobodę wypowiedzi oraz sprzyjać koncentracji. Co istotne, jeżeli sąd odstąpił od wysłuchania dziecka, najpóźniej przed zakończeniem postępowania, wskazuje w protokole posiedzenia lub rozprawy, z jakich przyczyn czynność ta nie została przeprowadzona.

W obecnym stanie prawnym w przypadku utrudniania bądź uniemożliwienia kontaktów ustalonych orzeczeniem sądu bądź ustalonych na mocy ugody zawartej przed sądem lub zawartej przed mediatorem i zatwierdzonej przez sąd, strona uprawniona do kontaktów może skorzystać wyłącznie z regulacji zawartych w przepisach art. 598¹⁵ - 598²² ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku *Kodeks postępowania cywilnego* (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1568) - dalej „kpc”. Przepisy ustawowe nie przewidują alternatywnego rozwiązania tej kwestii.

Rodzic uprawniony do kontaktu może, w oparciu o powyższe regulacje złożyć w sądzie opiekuńczym (rejonowym) miejsca zamieszkania lub pobytu małoletniego wniosek o zagrożenie drugiemu rodzicowi nakazaniem zapłaty na jego rzecz oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązku wynikającego z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, podnosząc, że drugi rodzic nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje te obowiązki. Zagrożenie nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej dotyczy naruszenia tylko takich obowiązków, które określone zostały w orzeczeniu lub ugodzie. Sąd orzeka

o zagrożeniu nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej w formie postanowienia, które jest zaskarżalne zażaleniem (art. 598¹⁵ § 3 kpc).

Należy podkreślić, iż nie ma granicy wysokości kwoty, która jednak, aby być skuteczną, powinna być adekwatna do majątku osoby zobowiązanej. Nie oznacza to dowolności. W przepisie art. 598¹⁵ § 1 kpc jest wyrażona dyrektywa, zgodnie z którą sądy przy określaniu wysokości zagrożenia powinny uwzględniać sytuację majątkową osoby zobowiązanej.

Postanowienie to nie kończy postępowania w sprawie. Jeżeli osoba, której sąd zagroził nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, nie wypełnia nadal swego obowiązku, sąd opiekuńczy nakazuje jej zapłatę należnej sumy pieniężnej, ustalając jej wysokość stosownie do liczby naruszeń. Sąd może w wyjątkowych wypadkach zmienić wysokość sumy pieniężnej, której zapłatą uprzednio zagrożono, ze względu na zmianę okoliczności. Postanowienie sądu o nakazaniu zapłaty jest zaskarżalne zażaleniem.

Prawomocne postanowienie sądu, w którym nakazano zapłatę należnej sumy pieniężnej, jest tytułem wykonawczym bez potrzeby nadawania mu klauzuli wykonalności, przy czym ściągnięcie tej kwoty z pomocą komornika na swoją rzecz leży już w gestii rodzica uprawnionego do kontaktu.

Postępowanie to jest odrębnym postępowaniem opiekuńczym. Przed wejściem w życie nowych przepisów regulujących wykonywanie kontaktów (przed 2011 r.) do orzeczeń sądu dotyczących prawa do kontaktów stosowano przepisy o egzekucji świadczeń niepieniężnych (art. 1050 kpc i art. 1051 kpc) z grzywną na rzecz Skarbu Państwa w celu wymuszenia pożądanego zachowania osoby sprawującej stałą pieczę nad dzieckiem.

Posiadane przez Ministerstwo Sprawiedliwości dane nie potwierdzają ocen o nadmiernym rygoryzmie obowiązującego rozwiązania, czy też jego automatyzmie, czy wręcz źródle patologii.

Aktualne unormowania nie odbiegają od standardów obowiązujących w innych krajach europejskich, a nawet były na nich wzorowane (por. Michał Krakowiak, „Nakazanie zapłaty sumy pieniężnej w nowym postępowaniu o wykonywanie kontaktów z dzieckiem”, str. 59 - 76 w Transformacje Prawa Prywatnego nr 3/2013). Inną kwestią jest natomiast praktyka orzecznicza, która może być ewentualnie korygowana przez Sąd Najwyższy w drodze tzw. nadzoru judykacyjnego nad sądami powszechnymi.

Na podstawie danych statystycznych gromadzonych w Ministerstwie Sprawiedliwości (formularz statystyczny MS-S16/19) w 2023 r. do sądów wpłynęło 13 785 spraw

o ustalenie kontaktów z małoletnich, 4 645 o zmianę kontaktów, 3 728 o wykonanie kontaktów. Tym samym tylko w części ustalonych przez sąd kontaktów nie dochodzi do ich wykonania i wnoszone są wnioski na podstawie art. 598¹⁵ i następne kpc.

Ponadto z danych będących w posiadaniu Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w 2023 r. wydano 388 orzeczeń, w których zagrożono osobie, pod której pieczę dziecko pozostaje, niewykonującej lub niewłaściwie wykonującej obowiązki wynikające z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem (w tym liczba ojców wynosiła 82, a liczba matek - 287).

Orzeczenia, w których zagrożono osobie uprawnionej do kontaktu z dzieckiem, albo osobie, której tego kontaktu zakazano, naruszających obowiązki wynikające z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje stanowiły liczbę 96 (w tym liczba ojców - 71, liczba matek - 24). Natomiast orzeczeń, w których nakazano zobowiązanym zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej wydano 143 (w tym w stosunku do 20 ojców i 14 matek).

W kontekście problematyki odebrania dziecka informuję, postępowanie w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką składa się z dwu stadiów: rozpoznawczego (art. 598¹kpc–598⁵kpc) oraz wykonawczego (realizacyjnego – art. 598⁶kpc–598¹³kpc). Postępowanie może ograniczyć się tylko do stadium rozpoznawczego w dwóch sytuacjach, gdy zobowiązany odda dobrowolnie uprawnionemu osobę podlegającą władzy rodzicielskiej lub pozostającą pod opieką, albo pomimo nieoddania uprawniony nie zwróci się do sądu o zlecenie kuratorowi przymusowego odebrania. Drugie stadium (wykonawcze) występuje wówczas, gdy zobowiązany – mimo nałożonego na niego przez sąd obowiązku oddania dziecka nie zrobi tego dobrowolnie i uprawniony zażąda przymusowego odebrania

Postępowanie wykonawcze nie jest postępowaniem egzekucyjnym, lecz ma charakter postępowania opiekuńczego - toczy się więc na podstawie przepisów o postępowaniu nieprocesowym (z możliwością odpowiedniego stosowania poprzez art. 13 § 2 kpc przepisów o procesie). Celem postępowania jest powrót/przekazanie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką uprawnionemu.

Pomimo konieczności zawiadomienia prokuratora o terminie rozprawy oraz doręczenia mu odpisu wniosku, jego udział w postępowaniu nie jest obligatoryjny. Decyzja o wstąpieniu do sprawy należy do prokuratora.

Orzeczenie co do istoty sprawy może być wydane tylko po przeprowadzeniu rozprawy. Przed wydaniem postanowienia co do istoty sprawy sąd opiekuńczy powinien wysłuchać przedstawiciela ustawowego osoby, której postępowanie dotyczy, a w wypadkach ważniejszych – osoby bliskie dla tej osoby (art. 576 § 1 kpc). Istnieje również możliwość wysłuchania dziecka oraz osoby pozostającej pod opieką (art. 576 § 2 kpc). Postanowienia dotyczące odebrania osoby są skuteczne i wykonalne z chwilą ich ogłoszenia (art. 578 kpc), sąd opiekuńczy może jednak wstrzymać ich wykonanie – na wniosek lub z urzędu (art. 521 § 2 kpc).

W postanowieniu o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką sąd określa termin, w jakim zobowiązany powinien oddać uprawnionemu osobę podlegającą władzy rodzicielskiej lub pozostającą pod opieką. Postanowienie to jest orzeczeniem co do "istoty sprawy", od którego przysługuje apelacja i kończy etap rozpoznawczy niezbędny do wszczęcia postępowania wykonawczego.

Sąd obligatoryjnie zleci kuratorowi sądowemu (rodzinnemu) przymusowe odebranie osoby, w razie niewykonania postanowienia o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką przez zobowiązanego lub też, gdy upłynął termin do jego wykonania. Zlecenie przymusowego odebrania następuje wyłącznie na wniosek uprawnionego. Przymusowego odebrania osoby dokonuje kurator sądowy na zlecenie sądu opiekuńczego, wydane w formie postanowienia, na które nie przysługuje ani zażalenie, ani apelacja.

Kurator sądowy jest organem wykonawczym, który może dysponować środkami przymusu. Status kuratorów sądowych określa ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. *o kuratorach sądowych* (t.j. Dz. U. z 2023 r, poz 1095, ze zm.). Właściwym kuratorem sądowym jest kurator działający przy sądzie, w okręgu którego osoba podlegająca oddaniu faktycznie przebywa, a nie kurator miejsca zamieszkania tej osoby. Kurator po dokonaniu czynności składa sądowi notatkę z przebiegu czynności.

Kurator sądowy w przypadku problemu z odebraniem osoby lub z ustaleniem miejsca jej pobytu może przeprowadzić stosowne dochodzenie, jak również skorzystać z pomocy Policji lub innych organów określonych w art. 598³ kpc.

Przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką i oddanie jej uprawnionemu może nastąpić tylko w obecności uprawnionego albo osoby lub przedstawiciela instytucji przez niego upoważnionej. Jeżeli żadna z tych osób nie stawia się w terminie wyznaczonym przez kuratora sądowego, czynność nie będzie dokonana. O terminie przymusowego odebrania nie zawiadamia się zobowiązanego, infamuje się go jedynie o dokonaniu tej czynności.

Na żądanie kuratora sądowego Policja jest zobowiązana do udzielenia mu pomocy przy czynnościach związanych z przymusowym odebraniem osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.

Jeżeli przymusowe odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką napotyka przeszkody na skutek ukrycia tej osoby lub na skutek innej czynności przedsięwziętej w celu udaremnienia wykonania orzeczenia, kurator sądowy zawiadomi prokuratora. Jeżeli zobowiązany nie ujawnia miejsca pobytu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, która ma być odebrana, sąd na wniosek kuratora sądowego zarządzi jego przymusowe sprowadzenie celem złożenia oświadczenia o miejscu pobytu tej osoby. Pod względem skutków karnych oświadczenie jest równoznaczne ze złożeniem zeznań pod przysięgą, o czym sędzia powinien uprzedzić składającego oświadczenie. Jeżeli zobowiązany lub inne osoby przeszkadzają w wykonaniu orzeczenia w miejscu pobytu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, na żądanie kuratora sądowego Policja usunie te osoby z miejsca wykonywania orzeczenia.

Odebranie małoletniego wymaga zachowania szczególnej ostrożności.

Kurator musi uczynić wszystko, by nie naruszać dobra osoby odbieranej, a zwłaszcza by nie doznała ona krzywdy fizycznej i moralnej. Należy podkreślić, że zgodnie z przepisem art. 598¹² § 1 kpc kurator sądowy powinien zachować szczególną ostrożność. Nie oznacza to jednak konieczności odstąpienia od wykonania czynności odebrania w przypadku oporu rodzica zobowiązanego do wydania dziecka. Zgodnie z przepisem art. 598¹² § 2 kpc, jeżeli wskutek wykonania orzeczenia miałoby doznać uszczerbku dobro osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, kurator wstrzyma się z wykonaniem orzeczenia do czasu ustania zagrożenia, chyba że wstrzymanie wykonania orzeczenia stwarza poważne zagrożenie dla tej osoby.

W razie potrzeby kurator sądowy może zażądać pomocy organu opieki społecznej lub innej powołanej do tego instytucji. Wybór instytucji należy do samego kuratora i zależy

od okoliczności danej sprawy, a zwłaszcza od wieku osoby odbieranej. Nieobecność przedstawiciela danego organu lub instytucji nie stoi na przeszkodzie dokonania przez kuratora czynności, gdyż art. 598¹² § 1 kpc nie zawiera zastrzeżenia, że odebranie musi być dokonane wyłącznie przy udziale wymienionych organów.

Istnieją zatem mechanizmy prawne chroniące dziecko przez doświadczeniem traumy związanej z czynnością odebrania.

Z danych statystycznych gromadzonych w Ministerstwie Sprawiedliwości wynika, że w 2023 r. spraw o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką wpłynęło 531, spraw o przymusowe odebranie osoby 320.

W związku z potrzebą dokonania zmian w zakresie procedury przymusowego odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, w dn. 11 października 2024 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości odbyło się spotkanie robocze poświęcone omówieniu problematyki związanej z przygotowaniem i realizacją ww. procedury. Na spotkaniu obecni byli przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, Rzecznika Praw Dziecka, Policji i Krajowej Rady Kuratorów. Kolejne spotkanie robocze w Ministerstwie Sprawiedliwości odbyło się w dn. 24 października 2024 r., na którym obecni byli przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, Departamentu do spraw Równego Traktowania w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Naczelnej Izby Lekarskiej.

Podczas spotkań zostały omówione procedury, zasady współpracy i propozycje, na podstawie których zostanie opracowane wielostronne porozumienie zawierające wytyczne „wzoru bezpiecznej procedury” w przedmiotowym zakresie.

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich zwrócił się również do Polskiego Towarzystwa Psychologicznego o podjęcie prac nad stworzeniem propozycji wytycznych dla psychologów w sprawach dotyczących przymusowego odebrania dziecka. Na obecnym etapie jest zgoda na realizację powyższego zadania przez Sekcję Psychologii Sądowej PTP.

Konieczne jest podjęcie ukierunkowanych działań na opracowanie szczegółowej roli psychologa i innych osób, które posiadają odpowiednie kompetencje w zakresie udzielanej kuratorowi sądowemu pomocy. Wskazać należy, że na każdym etapie procedury przymusowego odebrania dziecka i przekazaniu osobie uprawnionej, niezbędne jest opracowanie rozwiązań potwierdzających uprawnienia poszczególnych

osób biorących udział w procedurze z uwzględnieniem powierzonych ról i konkretnych działań mając na uwadze występujące czynniki ryzyka.

Celem wszystkich organów i instytucji jest systemowa zmiana procedury przekazywania dzieci – zarówno w sprawach transgranicznych, jak i krajowych. Najważniejsze z punktu widzenia dobra dziecka jest zadbanie o jego bezpieczeństwo i skuteczna realizacja orzeczenia sądu.

Ministerstwo Sprawiedliwości planuje w najbliższym czasie podjąć działania mające na celu reformę systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach rodzinnych, aby usprawnić i przyspieszyć procesy sądowe dotyczące opieki nad dziećmi oraz innych kwestii rodzinnych.

Utworzona przy Ministrze Sprawiedliwości Komisja Kodyfikacyjna Prawa Rodzinnego przygotowuje założenia i ogólne kierunki zmian w prawie rodzinnym i opiekuńczym oraz opracowuje projekty aktów normatywnych o podstawowym znaczeniu dla systemu prawa rodzinnego i opiekuńczego, z uwzględnieniem zadań wynikających z potrzeb harmonizacji prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej.

W ramach właściwości Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich prowadzone są prace legislacyjne nad usprawnieniem sądownictwa rodzinnego, których kierunkowy kształt będzie wynikał z uzgodnień podejmowanych wspólnie z Komisją.

Wśród nich wymienić można prace mające na celu zmodyfikowanie unormowań regulujących postępowanie o wykonywanie kontaktów, w taki sposób, by zapewnić ich większą efektywność, a jednocześnie respektowanie prawa dziecka do wyrażania autonomicznej woli.

Prowadzone są także prace legislacyjne nad usprawnieniem postępowania w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub opiece oraz zapewnieniem skutecznego wykonania orzeczeń zobowiązujących do wydania dziecka i nakazujących wydanie dziecka, także zagwarantowanie utrzymywania relacji z rodzicem żyjącym w rozdzieleniu na czas trwania postępowania.

Rozważane jest również wprowadzenie do kodeksu wykroczeń sankcji karnej za niewykonanie orzeczenia sądowego w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, a także sankcji karnej dla osób, które dziecko ukrywają bądź pomagają w jego ukryciu, skutkiem czego utrudniają lub uniemożliwiają wykonanie orzeczenia sądowego w przedmiocie odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką.

Podobnie rozważana jest kwestia wprowadzenia sankcji karnej (wykroczenia) za niewykonywanie obowiązków nałożonych przez sąd w orzeczeniu o kontaktach.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Świeboda-Miśkiewicz

Zastępca Dyrektora - Sędzia

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	5251280.13633879.10015437
Nazwa dokumentu	pismo do Komisji ds. Dzieci i Młodzieży - podpis elektroniczny.pdf
Tytuł dokumentu	pismo do Komisji ds. Dzieci i Młodzieży - podpis elektroniczny
Sygnatura dokumentu	DSRiN-II.0520.2.2024
Data dokumentu	2024-10-31 11:30:49
Skrót dokumentu	09F958860E8E83EEEF3548287EF46DC8F1F52276
Wersja dokumentu	1.5
Data podpisu	2024-10-31
Sygnatariusz	Katarzyna Świeboda-Miśkiewicz
Stanowisko	Zastępca Dyrektora - Sędzia
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.124.70.69.
Data wydruku:	2024-10-31 12:10:40
Autor wydruku:	Żołądek Paulina w zastępstwie za Sekretariat DSRiN-II.